

Nieuwe indicatietarieven, meer zekerheid?

Moira Truijens*

* Mr. M.M. Truijens is advocaat te Amsterdam. Ik dank Fleur Jeukens voor de assistentie bij het onderzoek van de rechtspraak.

- 1 M.M. Truijens, '10 jaar volledige proceskostenveroordelingen – how about it?', *BIE* 2016, p. 307.
- 2 Vrendenbarg, *Proceskostenveroordelingen en toegang tot de rechter in IE-zaken* (BPP nr. XIX) 2018.
- 3 De tarieven gelden (nog steeds) niet voor octrooizaken. De Leidraad Indicatietarieven geeft wel aan dat ze in ontwikkeling zijn.
- 4 Indicatietarieven in IE-zaken rechtbanken: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/indicatietarieven-in-ie-zaken-rechtbanken-04-2017.pdf>, en bij de hoven: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Indicatietarieven-in-IE-zaken-gerechtshoven-2017.pdf>, en bij de Hoge Raad: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Indicatietarieven-in-IE-zaken-HR-2017.pdf>
- 5 Hof Amsterdam 15 mei 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:1617 (*Diwar/4UDesigned*) en vgl. ook Hof Amsterdam 19 juni 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:2032 (*Essegé/Ruby Décor*).
- 6 Om vervolgens te beslissen dat onderhavige zaak te kenschetsen is als een 'eenvoudige bodemzaak', helaas zonder dat die keuze van enige toelichting of motivering wordt voorzien.
- 7 Vrendenbarg, *Proceskostenveroordelingen en toegang tot de rechter in IE-zaken* (BPP nr. XIX) 2018 (par. 181, 187).
- 8 Alexander Tsoutsanis, 'Mo' money: proceskostenveroordeling en toegang tot de rechter in IE-zaken', *BIE* 2018, p. 104-106.
- 9 Rb. Den Haag 22 november 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:13694 (*Lindberg/X*).
- 10 NB: er zijn naast de hier getoonde tarieven nog aparte tarieven voor incidenten in bodemzaken en voor procedures bij het Hof van Justitie EU, daarvoor verwijs ik naar de publicatie daarvan op [rechtspraak.nl](https://www.rechtspraak.nl).

1. Inleiding

Nieuwe indicatietarieven, nieuwe rechtspraak. Na anderhalf jaar is het tijd om de balans op te maken. Dit artikel is een vervolg op het eerder¹ in dit blad gepubliceerde artikel '10 jaar volledige proceskostenveroordelingen – how about it?' Daarin besprak ik hoe de implementatie van artikel 14 van de Handhavingsrichtlijn in artikel 1019h Rv in het begin zo welkom leek, maar uiteindelijk (te) veel onzekerheid betekende waardoor al snel de (eerste) indicatietarieven in 2008 in het leven zijn geroepen. De onduidelijkheid voorafgaand aan een procedure over hoe groot het proceskostenrisico zou kunnen zijn, leek zelfs een rem te zetten op het voeren van procedures. Ook Vrendenbarg schrijft in haar proefschrift over de rechts(on)zekerheidsproblematiek.²

In mijn vorige artikel keek ik daarom uit naar de komst van nieuwe, meer gespecificeerde indicatietarieven die voor meer duidelijkheid zouden moeten zorgen. Op 1 april 2017 was het zover en traden deze voor zowel rechtbanken, hoven als de hoge raad in werking.³ Er van uitgaande dat de nieuwe indicatietarieven bij de meeste lezers bekend zijn (op [rechtspraak.nl](https://www.rechtspraak.nl) zijn ze gepubliceerd⁴), zal ik ze slechts kort toelichten en vervolgens de resultaten van het jurisprudentieonderzoek bespreken.

Aardig is daarbij vooraf nog op te merken dat eerder dit jaar het hof Amsterdam in een arrest⁵ de context

van de indicatietarieven helder beschrijft: "De indicatietarieven zijn bedoeld om een zeker houvast te bieden voor het oordeel of het gaat om redelijke en evenredige kosten en voor beide partijen voorspelbaarheid ten aanzien van de kostenveroordeling te bevorderen. In de *United Video*-beslissing (HvJEU 28 juli 2016, C-57/15; ECLI:EU:C:2016:611) heeft het HvJEU toepassing van dergelijke tarieven niet in strijd met de Handhavingsrichtlijn geacht."⁶

Vrendenbarg pleit in haar proefschrift onder andere voor strikte toepassing van de nieuwe indicatietarieven met zelfs absolute maximeringen⁷. Ik ben het met Tsoutsanis eens dat het de vraag is of dat juist en verenigbaar is met het *United Video*-arrest.⁸

De rechtbank Den Haag⁹ lijkt in ieder geval een grens te willen stellen aan de hoogte van proceskostenveroordelingen; zij overweegt dat "De rechtbank dient ambtshalve te toetsen of deze kosten redelijk en evenredig zijn, waarbij de indicatietarieven in beginsel, bijzondere omstandigheden daargelaten, als maximum worden beschouwd." (*onderstrepning auteur*).

2. Wat is er nieuw?

De oude en nieuwe indicatietarieven voor procedures bij rechtbanken zijn als volgt¹⁰:

oud	NIEUW 1 april 2017
Kort geding	Kort geding
<ul style="list-style-type: none">• Eenvoudig: max. € 6.000• Overig: max. € 15.000	<ul style="list-style-type: none">• Zeer eenvoudig: liquidatietarief• Eenvoudig: max. € 6.000• Normaal: max. € 15.000• Complex: max. € 25.000
Bodemzaken zonder pleidooi	Bodemzaken zonder pleidooi
<ul style="list-style-type: none">• Eenvoudig: max. € 8.000• Overig: max. € 20.000	<ul style="list-style-type: none">• Zeer eenvoudig: liquidatietarief• Eenvoudig: max. € 8.000• Normaal: max. € 17.500• Complex: max. € 35.000
Bodemzaken met pleidooi	Bodemzaken met pleidooi
<ul style="list-style-type: none">• Eenvoudig: max. € 10.000• Overig: max. € 25.000	<ul style="list-style-type: none">• Zeer eenvoudig: liquidatietarief• Eenvoudig: max. € 8.000• Normaal: max. € 20.500• Complex: max. € 40.000

Nieuw is de indeling in vier in plaats van twee categorieën (*zeer eenvoudig – eenvoudig – normaal – complex*). In de Uitgangspunten¹¹ bij de nieuwe tarieven worden omstandigheden genoemd die ertoe leiden dat een zaak in de ene dan wel in de andere categorie terecht komt.

Dat lijkt op het eerste gezicht een redelijk voor de hand liggende opsomming van variabelen: de omvang van het feitenonderzoek en feitencomplex, de grondslag(en) van de vorderingen, de omvang van het verweer (waarbij aangegeven wordt dat meerdere grondslagen en veel verweren vaak tot een complexere procedure zal leiden), het aantal proceshandelingen en het aantal producties. Maar ook: het financiële belang van de zaak, voor zover kenbaar. Met daarbij de kanttekening dat *“het minder voor de hand zal liggen om een niet bewerkelijke procedure waarin sprake is van grootschalige inbreuk met omvangrijke schade, aan te merken als ‘zeer eenvoudig’*. Daarentegen ligt het wel voor de hand om een niet bewerkelijke procedure waarin sprake is van een kleine inbreuk (bijvoorbeeld een foto op de website van een particulier die op eerste verzoek wordt verwijderd) als *‘zeer eenvoudig’ aan te merken*.”¹² Een aantal stockfotobureaus zal de soms wat intimiderende handhavingspraktijken dus moeten aanpassen.

Voor wie had gehoopt op meer duidelijkheid of zekerheid blijft er nog aardig wat te gokken, maar helder is wel dat hogere bedragen (dan de maximaal toewijsbare op basis van de hoogste categorie) in beginsel niet (meer) voor toewijzing in aanmerking komen: *“alleen in bijzondere gevallen, op basis van de specifieke kenmerken van het geval.”*¹³

3. Jurisprudentie na 1 april 2017

Bestudering van de jurisprudentie van 1 april 2017 tot eind juli 2018 levert nog geen eenduidig beeld op. In de meeste gevallen blijft een begrijpelijke motivering waarom voor een bepaalde categorie is gekozen (als er al specifiek gekozen is) achterwege. Toch is er het een en ander meldenswaardig. Ik zal hierna de vier categorieën bespreken en ook kort stilstaan bij octrooizaken en prijsafspraken.

Ook vermeldenswaardig – alhoewel niet gerelateerd aan de nieuwe indicatietarieven – is dat de Hoge Raad inmiddels heeft beslist dat artikel 1019h Rv ook van toepassing is op in beginsel puur procedurele kwesties (zoals bijv. incidenten over bevoegdheid, zekerheidsstelling) die zich voordoen in een IE-handhavingsprocedure.¹⁴ En dat geen beroep gedaan kan worden op artikel 1019h Rv. in de juridische strijd over de vraag of en in hoeverre artikel 1019h Rv van toepassing is.

Als laatste ‘ter zijde’ wordt nog gesignaleerd dat steeds vaker het totaalbedrag aan toe te wijzen pro-

ceskosten in tweeën gesplitst wordt: (1) het salaris van de advocaat (volgens de Indicatietarieven) en (2) daarnaast de gemaakte kosten voor verschotten en griffierechten.¹⁵ Dit staat ook expliciet omschreven in Uitgangspunt 3, maar gebeurt nog niet altijd.

(i) Zeer eenvoudig

Deze categorie werd weinig toegepast. Een incident tot zekerheidsstelling en een incident tot voeging werden (overigens nog voor het hierboven genoemde arrest van de Hoge Raad) beide door het hof Den Haag als zeer eenvoudig en niet bewerkelijk geïd.¹⁶ In een kort geding voor de voorzieningenrechter te Den Haag¹⁷ werd door eiser gesteld dat zij weliswaar recht had op de volledige proceskostenvergoeding ex artikel 1019h Rv, maar dat zij haar vordering wenste te beperken tot het liquidatietarief omdat het om een ‘zeer eenvoudig’ kort geding ging. De voorzieningenrechter begrootte de kosten in overeenstemming met deze wens.

(ii) Eenvoudig

In een kortgedingprocedure werd door één gedaagde € 6000 geclaimd en bepleit dat het een eenvoudige zaak betrof, zonder dat de kosten werden gespecificeerd of onderbouwd.¹⁸ Terecht werd enkel het liquidatietarief toegewezen, omdat zonder specificatie de rechter eenvoudigweg niet kán toetsen of de kosten redelijk en evenredig waren, zoals artikel 1019h Rv. vereist.¹⁹ De andere gedaagde die hetzelfde claimde maar wél haar kosten specificeerde kreeg € 6000 toegewezen, nu *“de voorzieningenrechter de hoogte van de kosten gelet op de onderbouwing van Autodidact en de omvang van het onderhavige geschil redelijk en evenredig acht”*. Een specifieke verwijzing naar de categorie ‘eenvoudig’ ontbrak.

In veel uitspraken wordt geen reden gegeven voor de categoriekeuze. In het eerder genoemde arrest van het hof Amsterdam²⁰ oordeelde het hof dat *“de onderhavige zaak is te kenschetsen als een eenvoudige bodem zaak”*. Maar een toelichting waarom de zaak als eenvoudig is gekenschetst bleef uit. Dat gebeurt vaker.²¹

Kosten worden ook regelmatig als redelijk en evenredig gezien als ze onder het indicatietarief van een eenvoudige zaak vallen.²² In een kort geding werd gelet op de herhaalde, welbewuste, inbreuken door [X] en de aankondiging dat verweer zou worden gevoerd, gepleit dat geen sprake was van een ‘standaard’ (zeer eenvoudige) zaak voor Eredivisie c.s. De voorzieningenrechter volgde Eredivisie c.s. hierin en merkte de zaak aan als een eenvoudige zaak. Het gevorderde bedrag viel ook hier binnen het tarief voor een eenvoudige zaak en werd daarom toegewezen.

In een ander voorbeeld ging het om een *“evidente inbreuk”* die (samen met onbenoemde *“overige*

- 11 Zo wordt de toelichting in de ‘Indicatietarieven in IE-zaken rechtbanken’ genoemd.
- 12 Uitgangspunten bij de indicatietarieven, voetnoot 7.
- 13 Uitgangspunten bij de indicatietarieven, pag. 5 onder 7(b).
- 14 HR 18 mei 2018, ECLI:NL:HR:2018:721 (*Becton Dickinson B.V. c.s./B. Braun Melsungen AG*).
- 15 Rb. Den Haag 7 augustus 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:9453 (*John Lennon /John Lennon*).
- 16 Hof Den Haag 10 april 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:624 (*JMN/ Top Logistics*).
- 17 Rb. Den Haag (vzr.) 22 september 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:10789 (*Stichting BREIN/Ziggo*).
- 18 Rb. Gelderland (vzr.) 9 oktober 2017, ECLI:NL:RBGEL:2017:5705 (*Lizard Apps/Haerst*).
- 19 Zie bijv. ook Rb. Den Haag 27 juni 2018, ECLI:NL:RBDH:2018:7746 en Hof 's-Hertogenbosch 5 juni 2018, ECLI:NL:GHSHE:2018:2424, r.o. 3.9.5.
- 20 https://www.boek9.nl/system/files/B92018/B920180515_Hof_Amsterdam_Diwar_v_4UDesigned.pdf.
- 21 Vgl. Rb. Den Haag 17 januari 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:472 (*X/Eisenhower Holding*), Rb. Oost Brabant (vzr.) 15 december 2017, ECLI:NL:RBOBR:2017:6553, EPT20171215 (*Zimmer + Rohde/ Artex*).
- 22 Vgl. Rb. Den Haag 18 april 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:4361 (*Same-D/Gemeente Leiden*). *“De opgevoerde kosten voor het IE-deel komen evenredig en redelijk voor omdat deze onder het indicatietarief voor een eenvoudige zaak blijven.”*

- 23 Rb. Den Haag (vzr.) 6 februari 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:1176 (B&B Fabrics/X).
- 24 Rb. Den Haag (vzr.) 22 augustus 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:9497 (Sabon Shel Pa'am Industries/Orion Retail).
- 25 Rb. Den Haag 17 januari 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:454, IEPT20180118 (Pacovis/Sustainable Disposable Trading).
- 26 Rb. Den Haag 22 november 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:13694 (Lindberg/X).
- 27 Na uit te zijn gekomen op het liquidatietarief werden die kosten vervolgens gecompenseerd.
- 28 Zie o.a. Rb. Den Haag 3 januari 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:4 (Philip Morris Brands/World Freight Logistics), r.o. 5.15; Rb. Den Haag 5 januari 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:93 (Digital Revolution/Samsung Electronics Co), r.o. 4.10; Rb. Den Haag (vzr.) 10 november 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:13013 (Avelon Fashion/X), r.o. 4.12 en Rb. Den Haag (vzr.) 12 september 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:10353 (J.R. Simplot Company/McCain Foods Holland), r.o. 4.32.
- 29 Hof Den Haag 30 mei 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:1533 (Spartan Race/TV Entertainment Reality Network), r.o. 4.31.
- 30 Hof Den Haag 19 september 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:2622 (ANS Trading/Parfumswinkel), r.o. 7.3 en Hof Den Haag 20 februari 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:272 (Arpe/Happy Cocooning), r.o. 51.
- 31 Rb. Den Haag 5 april 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:3768 (X/Erfgoed Leiden en omstreken), r.o. 4.23.
- 32 Hof Amsterdam 6 februari 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:395 (Anne Frank Stichting/Anne Frank-Fonds), r.o. 3.13.2.
- 33 Rb. Midden-Nederland (vzr.) 25 april 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:1768 (Staffing Groep/Staffing it), r.o. 4.34.
- 34 Rb. Midden-Nederland (vzr.) 12 januari 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:114 (Stichting BREIN/KPN), r.o. 4.18.
- 35 Rb. Midden-Nederland 27 oktober 2017, ECLI:NL:RBMNE:2017:5510 (Stichting BREIN/Moviestreamer International), r.o. 4.20.
- 36 Rb. Den Haag 11 juli 2018, IEPT20180711 (Steril/LSI), r.o. 4.19 en 4.20.

omstandigheden”) maakte dat voor het tarief van een eenvoudige zaak werd gekozen.²³ Zo ook in een zaak “waarbij de gestelde inbreuken overzichtelijk zijn en de gewisselde gedingstukken bovendien beperkt in omvang.”

En ook een “onbestreden inbreuk op merkrechten op grond van (...) 2.20 lid 1 sub a BVIE” leidde tot toepassing van de eenvoudige categorie.²⁴ Of een inbreuk op een andere, wellicht meer bewerkelijke, grondslag (sub b, sub c of sub d) per definitie minder eenvoudig is, is niet gezegd. Maar ik kan me voorstellen dat het onderbouwen van bekendheid of van niet-soortgelijke waren/diensten inderdaad bewerkelijker is en daarom de ingeroepen grondslag mee zal wegen. Het feit dat partijen in de hier genoemde zaak onderhandelingen hebben gevoerd die veel tijd hebben gevergd, leidde overigens niet tot toepassing van een andere categorie.

In een andere zaak²⁵ werd van belang geacht dat “de conventie en de reconventie volledig met elkaar samenhangen”. Ook werd beslist dat enkel van de indicatietarieven afgeweken kan worden “als de omstandigheden daartoe aanleiding geven. SDT heeft echter niet toegelicht waarom in dit geval een aanzienlijke overschrijding van de indicatietarieven als redelijk en evenredig moet worden aangemerkt”.

Of een zaak²⁶ die “weliswaar juridisch niet erg ingewikkeld is, maar het feit dat de vorderingen zijn gebaseerd op verschillende ie-rechten (merken-, modellen- en auteursrecht) maakt dat het betoog van [gedaagde] dat sprake is van een zeer eenvoudige zaak waarvoor het liquidatietarief geldt, moet worden verworpen”.

Ook interessant aan die zaak is dat werd geoordeeld dat het indicatietarief berekend is voor een volledige zaak (dagvaarding t/m vonnis) en dat het niet redelijk is om het volledige indicatietarief toe te wijzen, nu gedaagde vlak na ontvangst van de dagvaarding de inbreuk al erkende en aangaf bereid te zijn aan alle vorderingen van Lindberg te voldoen – met uitzondering van betaling van de proceskosten. De kosten ná dat moment konden “niet meer worden aangemerkt als een procedure tot handhaving van rechten van intellectuele eigendom in de zin van artikel 1019 Rv” omdat de procedure toen uitsluitend nog zag op het bepalen van de hoogte van de proceskosten.²⁷

(iii) Normaal

Ook in deze categorie wordt regelmatig slechts geconstateerd dat een zaak onder de categorie ‘normaal’ valt, zonder een specifieke reden te geven (voor zowel kort gedingen als bodemzaken).²⁸ Bij het hof Den Haag is de motivering van de gekozen categorie wisselend. Zo oordeelde het hof in mei 2017 over een zaak dat het onder de categorie ‘normaal’ viel, “gelet op het feit dat er niet meer dan het gebruikelijke aantal proceshandelingen is verricht en omdat het debat in hoger beroep vooral ging over één onder-

werp () en voor het overige grotendeels een herhaling was van het debat in eerste aanleg”.²⁹ Maar hetzelfde hof volstaat in andere uitspraken met een loutere constatering zonder toelichting.³⁰

Als er al een toelichting wordt gegeven voor de gekozen categorie, blijft deze helaas vaak nog erg vaag. Zo ook in een zaak die “gelet op de omvang en complexiteit van hetgeen in deze procedure aan de orde is gekomen, dient te worden gekwalificeerd als een zaak die ligt tussen (...) een eenvoudige zaak en een normale zaak (...)”³¹

Ook het hof Amsterdam geeft slechts een summere motivering over een zaak, “die in de kern ziet op een relatief beperkte inbreuk door het tentoonstellen van drie brieven” en niet is te kenschetsen als eenvoudig, “maar ook niet als bijzonder complex of uitgebreid”.³²

Toch zijn er ook uitspraken waarin wél duidelijk is gemotiveerd waarom het om een ‘normale’ zaak gaat. Zo wordt een zaak aangemerkt als een normaal kort geding, “omdat het om een inbreukzaak gaat met meerdere grondslagen en er uitgebreid inhoudelijk verweer is gevoerd”.³³ En ook in een andere zaak neemt de voorzieningenrechter het (maximum) tarief behorend bij een normaal kort geding als uitgangspunt “vanwege de moeilijkheidsgraad van de te beantwoorden rechtsvragen en gezien het uitgebreide verweer van de providers”.³⁴

Opvallend is dat de rechtbank Midden-Nederland (per ongeluk?) in een van haar uitspraken niet de term *normaal*, maar *gemiddeld* gebruikt. Overigens wel aangevuld met een motivering: “vanwege de moeilijkheidsgraad van de te beantwoorden rechtsvragen” en omdat er inhoudelijk verweer is gevoerd.³⁵

Hoewel de indicatietarieven in principe een maximumbedrag zijn voor de verschillende categorieën van zaken, kan de rechter in het geval van ‘bijzondere omstandigheden’ een hoger bedrag toekennen. Dat gebeurde bijvoorbeeld in een zaak die werd aangemerkt als een normale bodemprocedure, waarbij in beginsel een bedrag van € 17.500 als redelijk en evenredig wordt beschouwd. De rechtbank was echter van mening dat een hoger bedrag van € 20.000 redelijk was, omdat één van de partijen “uitvoeriger verweer heeft moeten voeren dan uiteindelijk nodig bleek te zijn”. De dagvaarding was onduidelijk over de vragen aanzien van welke onderdelen precies een beroep op auteursrechtbescherming werd gedaan, waardoor daar in de conclusie van antwoord (te uitvoerig) op in is gegaan. Pas tijdens de zitting werd duidelijk hoe de vork precies in de steel zat en bleek dat het uitvoerige verweer uiteindelijk niet nodig was geweest.³⁶

In een andere zaak overweegt het hof Amsterdam (die de zaak kwalificeert als een normale bodemzaak) dat de omstandigheden dat een van de partijen “bewijs van gebruik heeft geëist en meer in het algemeen verwerken heeft gevoerd die tijdrovend onderzoek en bewijs nodig maken” en dat de wederpartij Franstalig is, géén redenen vormt om van de indicatietarieven af te wijken.³⁷

(iv) Complex

Het aantal als ‘complex’ geduide zaken waarin een motivering volledig ontbreekt, lijkt minder bij deze categorie.³⁸ Wellicht logisch, daar het verschil in maximumtarief tussen normale en complexe zaken aanzienlijk is. Wel is de toelichting ook hier vaak redelijk marginaal. Zo overweegt het hof Den Haag in een uitspraak: “De door het Hof van Justitie EU in zijn arrest van 28 juli 2016, C-57/15, ECLI:EU:C:2016:611 (United Video Properties) bepaalde criteria in aanmerking nemende, is het hof van oordeel dat deze zaak gekwalificeerd kan worden als een complexe zaak en het daarvoor geldende maximale indicatietarief van € 40.000,-”.³⁹ In principe leert deze algemene overweging ons weinig over de motivering voor de gekozen categorie. Zo ook in deze zaak: “Daarbij heeft het hof rekening gehouden met de aard van het geschil, dat in hoger beroep als “complex” kan worden gekwalificeerd, en met het aantal proceshandelingen dat verricht is moeten worden.”⁴⁰

De rechtbank Den Haag oordeelt in een uitspraak dat die betreffende bodemzaak onder de categorie ‘complex’ valt, omdat daar dezelfde materie aan de orde was als waarover de voorzieningenrechter in kort geding eerder oordeelde, dat het een complexe zaak betrof.⁴¹ Door de voorzieningenrechter werd eerder overwogen dat de zaak als een complex kort geding moest worden aangemerkt, “in verband met meerdere in het geding zijn(de) intellectuele eigendomsrechten, de gedetailleerde uitwerking van de techniek en de internationale coördinatie met betrekking tot de betekening”.⁴²

In een andere zaak geeft de voorzieningenrechter van de rechtbank Den Haag als toelichting: “de dubbele IE-grondslag, het feitelijke onderzoek, het benodigde overleg met buitenlandse partijen en de betrokken financiële belangen”.⁴³

Opmerkelijk in de categorie ‘complex’ is een uitspraak van de Rechtbank Gelderland waarin drie (!) keer het maximale tarief voor complexe bodemzaken wordt toegepast. De in het gelijk gestelde partij verzocht de rechter de indicatietarieven in IE-zaken buiten toepassing te laten, omdat de gemaakte kosten werden begroot op ongeveer € 230.000. De rechtbank oordeelt in een zeer uitgebreide overweging dat omdat “deze zaak in wezen door alle eisenwijzigingen drie verschillende procedures omvat” de rechtbank “driemaal het maximale indicatietarief van

de toepasselijke categorie” zal toewijzen, neerkomend op € 120.000.⁴⁴

(v) Overig

– *Octrooizaken toch indicatietarieven?*

De Leidraad meldt dat “Voor octrooizaken zullen, gelet op de specifieke kenmerken van dat intellectuele eigendomsrecht, afzonderlijke tarieven worden bepaald door de rechtbank Den Haag”. In afwachting daarop is in ieder geval wel een nieuwe ontwikkeling te signaleren. Namelijk dat nu ook in octrooizaken aan de indicatietarieven in IE-zaken wordt gerefereerd, terwijl ze formeel daar niet op van toepassing zijn. Zo overwoog de rechtbank Den Haag in een zaak over zowel octrooi- als modelrecht en ongeoorloofde vergelijkende reclame dat “op deze zaak geen indicatietarieven toepasselijk zijn. “Niettemin vallen de gevorderde kosten ruim onder het geïndiceerde tarief indien deze zaak vanwege de octrooi-component als gecompliceerd kort geding zou worden beschouwd (€ 25.000). [gedaagde] heeft in dat licht zijn betwisting van de redelijkheid en evenredigheid van die kosten onvoldoende handen en voeten gegeven.”⁴⁵

In een andere octrooizaak wordt verwezen naar één van de Uitgangspunten⁴⁶ van de Indicatie-tarieven in IE-zaken: partijen waren overeengekomen dat de proceskosten aan de zijde van een van de partijen in totaal € 225.000 bedroegen (waarvan 70% moest worden toegerekend aan de procedure in conventie en 30% aan de procedure in reconventie). De rechtbank overweegt als volgt: “Gelet op uitgangspunt 4 bij de Indicatie-tarieven in IE-zaken en nu niet anders is aangegeven, gaat de rechtbank ervan uit dat in het overeengekomen bedrag verschotten en griffierecht begrepen zijn. De rechtbank begroot de totale proceskosten in conventie en reconventie aan de zijde van SPG dan ook op respectievelijk € 157.500 en € 67.500. Voor veroordeling in de nakosten bestaat geen grond, nu de kostenveroordeling ook voor deze kosten een executorialle titel oplevert.”⁴⁷

Het hof Den Haag past de indicatietarieven eveneens naar analogie toe in een octrooizaak omdat “in het incidenteel beroep geen inhoudelijke octrooirechtelijke kwesties aan de orde zijn gekomen (...). Gelet op enerzijds de grote belangen die voor partijen op het spel staan en anderzijds de procedurele aard van de in het incidenteel beroep voorliggende kwesties en de beperkte omvang van het debat daarover, sluit het hof aan bij het indicatietarief voor een normale bodemzaak betreffende de handhaving van intellectuele eigendomsrechten, dat wil zeggen € 20.000,00.”⁴⁸

En in een andere zaak overweegt ook de rechtbank Den Haag: “Hoewel in deze zaak octrooirechten aan de orde zijn gesteld, is van een (technische) discussie over geldigheid en/of inbreuk geen sprake. De voorzieningenrechter zoekt daarom aansluiting bij de indicatietarieven die voor andere intellectuele eigendomsrechten zijn vastgesteld.” De zaak wordt “gelet

37 Hof Amsterdam 19 juni 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:2032, r.o. 2.13.

38 Toch zijn er een aantal waarin een toelichting helemaal ontbreekt: Zie o.a. Rb. Gelderland 10 januari 2018, ECLI:NL:RBGEL:2018:156 (Financial Services Nederland/ACCON AVM Groep), r.o. 2.45, Rb. Noord-Nederland (vzr.) 22 september 2017, ECLI:NL:RBNNE:2017:3618 (Abbott Diabetes Care/HTG Health and Beauty) en Rb. Oost-Brabant (vzr.) 23 mei 2017, ECLI:NL:RBOBR:2017:2833 (Unga/Boost Loyalty), r.o. 4.16.

39 Hof Den Haag 9 januari 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:13 (Spirits International/Russische Staatsonderneming FKP Sojuzplodoimport), r.o. 87.

40 Hof Den Bosch 11 april 2017, ECLI:NL:GHSHE:2017:1572 (Converse Incl/Aspo), r.o. 15.19.4.

41 Rb. Den Haag 6 december 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:15624 (Tinnus Enterprises/Toi-Toys), r.o. 4.5.

42 Rb. Den Haag (vzr.) 15 september 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:10588 (Toi-Toys/Tinnus Enterprises), r.o. 4.7.4. Tussenhaakjes is toevoeging auteur.

43 Rb. Den Haag (vzr.) 16 november 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:13293 (Diesel/Calvin Klein), r.o. 4.13.

44 Rb. Gelderland 10 januari 2018, ECLI:NL:RBGEL:2018:156 (Financial Services Nederland B.V. c.s./ACCON AVM Groep B.V. c.s.), r.o. 2.45-2.47.

45 Rb. Den Haag (vzr.) 1 mei 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:4450 (Secrid), r.o. 4.10.

46 Dat is de naam van de toelichting op de Indicatie-tarieven in IE-zaken

47 Rb. Den Haag 13 september 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:10453, r.o. 4.28. Idem bij: Rb. Den Haag 20 september 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:10837, r.o. 4.37.

48 Hof Den Haag 5 juni 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:1271 (High Point SARL/KPN B.V.), r.o. 2.23.

- 49 Rb. Den Haag 5 januari 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:93 (*Digital Revolution B.V. c.s./Samsung Electronics Co., Ltd.*), r.o. 4.9 en 4.10. Zie ook Rechtbank Den Haag 3 juli 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:7861, r.o. 4.30.
- 50 Rb. Den Haag 20 september 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:10837 (*Intel Benelux/A*), r.o. 4.37.
- 51 De uitgangspunten zijn te vinden via de volgende link: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/indicatietarieven-in-ie-zaken-rechtbanken-04-2017.pdf>.
- 52 Zie o.a. Hof Arnhem-Leeuwarden 22 mei 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:4622 (*GlaxoSmithKline/Sandoz*), r.o. 5.1 en 5.2 waarbij een prijsafsprake van € 125.000 was overeengekomen voor de partij die in het gelijk gesteld zou worden.
- 53 Rb. Den Haag (vzr.) 27 oktober 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:12578 (*L.B. 11/Simple MHCS*), r.o. 4.26.
- 54 Rb. Amsterdam 21 februari 2018, IEF 17525 (*Royal Pro/Joba Leisure*), r.o. 4.16 e.v.
- 55 Vgl. twee uitspraken genoemd in voetnoot 4 en voetnoot 6.
- 56 En dat gedaagde ook een A4'tje als akte of toelichting indient, ook als dat op het laatste moment is (minder dan 24 uur voor de zitting).

op alle omstandigheden” gekwalificeerd als een normale bodemzaak. De gevorderde kosten van ruim € 32.000 die het maximumbedrag van € 15.000 voor een normale bodemzaak ruim overschrijden worden als niet redelijk en evenredig bestempeld en het maximumbedrag wordt gehanteerd.⁴⁹ Helaas wel zonder motivatie waarom die omstandigheden moeten leiden tot de toepassing van het maximumtarief voor normale bodemzaken.

– Prijsafspraken

Partijen kunnen ook onderling prijsafspraken maken over de hoogte van de te vorderen proceskosten. Wanneer ze uitdrukkelijk overeenstemming hebben bereikt dan volgt uit Uitgangspunt 4 bij de indicatietarieven voor IE-zaken dat dit overeengekomen bedrag wordt geacht een lumpsum te zijn⁵⁰ (dus met inbegrip van verschotten, griffierechten en BTW – indien van toepassing). Het enkele niet betwisten van de hoogte van de gevorderde proceskosten is onvoldoende voor “*uitdrukkelijke overeenstemming*”. In beginsel is bij prijsafspraken geen specificatie van de kosten vereist, tenzij sprake is van een uitzonderlijk geval in welk geval de rechter kan ingrijpen. “*De rechter heeft immers de taak ambtshalve te beslissen over de toewijsbaarheid van de proceskosten en de hoogte daarvan (HR 4 december 2015, ECLI:NL:HR:2015:3477 (LMR), r.o. 6.2.1).*”⁵¹ Een prijsafsprake kan ook boven het maximale indicatietarief voor IE-zaken voor die betreffende categorie uitkomen.⁵²

In een andere uitspraak overweegt de rechtbank Den Haag echter: “*Partijen hebben verklaard dat zij zijn overeengekomen dat de redelijke en evenredige proceskosten in dit kort geding € 20.000,- bedragen, zodat dat bedrag vermeerderd met het griffierecht van € 816,- en deurwaarderskosten van € 80,42, derhalve in totaal € 20.896,42, toewijsbaar is.*”⁵³

Er kan door partijen ook worden afgesproken dat slechts een deel van de gemaakte kosten op basis van artikel 1019h Rv moet worden begroot. Zo werd er in een zaak bij de rechtbank Amsterdam door partijen afgesproken dat 50% op basis van het forfaitaire tarief van artikel 237 Rv en de andere 50% op basis van de volledige proceskostenveroordeling van artikel 1019h Rv moet worden begroot. De werkelijk gemaakte proceskosten waren € 27.470,60 waarvan

dus € 13.735,30 op grond van artikel 1019h Rv werden begroot. De rechtbank heeft dit bedrag volledig toegekend, maar heeft zich niet uitgelaten over de vraag of die kosten ook daadwerkelijk redelijk of evenredig waren.⁵⁴

4. Slotsom

Bestudering van de rechtspraak laat zien dat de praktijk zo langzamerhand gewend raakt aan de nieuwe indicatietarieven. Er blijken inderdaad minder uitschieters naar boven te zijn dan voorheen, dat biedt meer zekerheid voor rechtzoekende partijen: in beginsel gelden de indicatietarieven als maximum, tenzij sprake is van bijzondere omstandigheden.⁵⁵

Maar verder blijft het speculeren welke categorie van toepassing zal worden verklaard. Of, wat er (ambtshalve) gebeurt bij onvoldoende betwisting? Het advies over het kostenrisico voor procederende partijen zal daarom veelal een inschatting zijn gebaseerd op de hoogste categorie. De concrete, op één van de vier categorieën toegespitste motiveringen blijven helaas vaak nog achterwege, waardoor mijns inziens de kans gemist wordt om werkelijk meer rechtszekerheid te bieden zoals met de nieuwe regeling beoogd werd. Ook is nog niet duidelijk hoe omgegaan wordt met procesrisicoverzekeringen waarbij een derde partij het procesrisico draagt en/of (daar ook vaak mee gepaard gaande) success fees.

Om te voorkomen dat de proceskostendiscussie het ondergeschoven kindje is in de laatste minuut van het pleidooi, werd overigens op een bijeenkomst over proceskosten door een rechter aanbevolen om in een kort geding een aparte akte in te dienen met uitleg over de redelijkheid van de gevorderde proceskosten, dan wel een toelichting te voegen bij het proceskostenoverzicht⁵⁶.

De tijd zal leren of en hoe er meer rechtszekerheid zal komen. Wellicht dat als advocaten in de procedures aandacht schenken aan zowel de keuze voor één van de vier categorieën als aan het financiële belang van de zaak, dat kan bijdragen aan een meer specifieke motivering in het vonnis.

Amsterdam, december 2018